1938 ий 21 июль № 64 (447) Акше 5 ыр.

8-ше ИЙ ЛЕКТЕШ

Чыла элласе пролетар-шамыч, ушныза!

Рвезе коммунист

ВЛКСМ Маробком ден горком орган

ЙОЧА-ШАМЫЧЫН КАНЫШЫШТЫМ САЙЫН ОРГАНИЗОВАТЛАШ

Советский йоча-шамыч пиалан илышыште илат. Коммунистический партий ден советский правительстве йоча-шамычын чапле талантшым кушташлан да нуным коммунистический партийын пашаже верч кучедалаш лӱдтымӧ, пенгыде, чыла могырымат культурный да грамотныйым ышташлан чыла условийымат ыштеныт.

Йоча-шамычын канышыштым достойно организоватлыме шотышто мемнан республикыштат кугу паша ышталтеш. Республик мучко 19 районный пионерский лагерьым организоватлыме. Тиддеч посна ынде ятыр ий годсек республиканский „Таир" лагерь 1000 дене йоча-шамычым кандара. Лагерлаште тений 4000 утла йоча-шамыч канат. Тиде цифр кодшо ийсе деч ятыр кугу. Тений лагерлан государственный бюджет гыч 130 тӱжем тенгем да профсоюзный бюджет гыч 90 тӱжем тенгем колтымо.

Кушкын шогышо рвезе поколений тиде ончыкылык! Млання рвезе поколенийым сайын воспитатлышаш верч поснак чот тыршашла кӱлеш. ВЛКСМ Маробкомын пионер отделже йоча-шамычын канышыштым отлично организоватлыме шотышто ответственностьым ок чувствоватле. Шернур районысо пионерский лагерыште пашам начарын шындыме. Пионер-шамыч коклаште нимогай воспитательный паша ок ышталт. Йолансал ден Параньге районышто лагерым шотлан гына почмо. Параньге лагерь начальникын халатностьшылан кӧра первой кечыштак йоча-шамычлан йӧршӧ условийым ыштыме огыл. ВЛКСМ Обкомын пионер отдел вуйлатышыже Иванов йолташ лагерлаште положений нерген нимомат ок шинче. Эсогыл республик мучко кунар лагерь улмымат каласен ок керт.

Лагерь почмаш—тиде пашан тӱналтышыже веле. Тӱнжӧ—тушто канышым организоватлен моштымаште.

Лагерлаште пионер-шамычлан культурный канышым организоватлаш чыла йӧнат уло. Теве кызыт ВЛКСМ ЦК искусство пашаенг-шамычлан обращенийым луктын. Тушто искусство пашаенг-шамычым лагерлашке лекташ ӱжалтеш. Тиде чапле починым руалтен налмаште инициаторлан Обкомол лийман ыле. А пионер отдел вуйлатыше Иванов йолташ гын, шкежат тиде обращенийым пытартыш жап марте ужын огыл. Санденак искусство пашаенг-шамычым тиде обращений почеш шке ӱмбакышт обязательстве налмашым организоватлыме огыл. Кинотрест гына икмыняр пашам тӱҥалын, но тидат Обкомол деч посна.

Паша лагерыште гына огыл. Вет пелыже утла йоча-шамыч мӧнгыштышт улыт. Комсомольский организаций нуныланат канышым организоватлаш полшаш обязан ыле. Но лагерь деч кодшо йоча-шамыч коклаште паша тид дечат начар. Кенгеж жаплан отряд шамыч кодыныт. Но нуно нимо пашамат огыт ыште. Олаште 22 форпост уло. Таче кечылан нунын кокла гыч пашам 6 енг веле ышта. Площадке, йӱштылмӧ вер-шамыч огыт сите.

Пионер пӧрт, библиотек, йоча технический станций-шамыч шке пашаштым южым, площадкын лукман ыле. Тыштат пашам саемдыме шотышто мерым ыштыме огыл.

Йоча-шамыч достойный канышым организоватлаш йӧдаш тичмаш праван улыт. Сталинский питомец-шамычлан канышым организоватлышаш верч чыла йӧным кучылтман.

Искусство ден литератур пашаенг-шамычлан

ВЛКСМ ЦК-ын обращенийже

ВЛКСМ Центральный Комитет РСФСР народный артист-шамыч В. О. Массалитинова, Р. Н. Симинова, И. А. Слонова да М. С. Макарован чыла искусство пашаенг-шамычым—пионерский лагерыште шке творчествыштым ончыкташ ӱжмыштым саламла.

Мемнан пионер ден школьник-шамычна тунемме ийым сайын пытареныт. Кенгеж мучко канен, нуно у вий дене умбакыжмат эше виянрак тунемаш пижыт. Пионер ден школьник-шамычлан сай, весела, культурный канышым организоватлаш—кугу кӱлешан паша.

ВЛКСМ ЦК чыла артист, композитор, музыкант, писатель, поэт, цирк, йоча ден культурный театрласе, эстрадыласе, кинематографийласе пашаенг-шамычым—кенгеж каникулышто пионер ден школьник-шамычын культурно, содержательне канышыштым организоватлаш, шке творчествыштым пионерский лагерлаште, йоча паркылаште да площадкылаште ончыкташ ӱжеш.

ВЛКСМ ЦК секретарь
В. ПИКИНА.

ПЕРВОЙ СОЗЫВ РСФСР ВЕРХОВНЫЙ СОВЕТЫН ПЕРВОИ СЕССИИЖЕ

16 июльышто, 6 шагат кастене РСФСР Верховный Совет первой Сессийын кокымшо заседанийже лийын. Заседанийым РСФСР Верховный Советын председательже депутат А. А Жданов председательствоватла.

Тиде заседанийыште Сессий законодательный комиссийым образоватла. Комиссий членлан 11 енгым сайлыме. Комиссий председатель—Ноляков И. Т.—Смоленский область, Сухинский округ деч депутат.

Вара РСФСР Верховный Советын Бюджетный комиссийжым ышталтеш. Комиссий составыш 13 енгым сайлыме. Комиссий председатель—Власов И. А.—Тульский область, Веневский округ деч депутат.

Верховный Совет ончылаш паша радамын кумышо пунктшым — РСФСР Конституцийын южо статьяшкыже вашталтышым да ешартышым пуртымо нерген—ончылашке кусна.

Ончылаш паша радамын кумышо пунктшо дене докладым депутат И. С. Хохлов ыштен.

Прений пытымек РСФСР Верховный Совет посна статья-шамычым лудмашке да пуртымо вашталтыш ден ешартышым голосоватлымашке кусна.

РСФСР Верховный Совет РСФСР Конституцийын (Тӱҥ Законын) южо статьяшкыже вашталтыш ден ешартышым пуртымо нерген тыгай пунчалым принимайтла:

„РСФСР Конституцийын (Тӱҥ Законын) 14, 47, 54, 69, 92, 93, 96 ден 99 статьяже-шамычым вашталтыме да ешарыме нерген.

Российский Советский Федеративный Социалистический Республик Верховный Совет пунчалеш:

1. СССР Конституцийын 22 статьяжым вашталтыме да ешарыме дене келшышын—Российский Советский Федеративный Социалистический Республик составеш тыгай край-шамычым образоватлаш: Алтайский ден Краснодарский да область-шамычым: Архангельский, Вологодский, Иркутский, Новосибирский, Орловский, Ростовский, Рязанский, Смоленский, Тамбовский, Тульский, Читинский, тугак Мурманский областьым образоватлыме нерген СССР Верховный Совет Президиумын указше дене келшышын,—РСФСР Конституцийын 14 ше статьяжым тыге изложитлаш:

14-ше статья. Российский Советский Федеративный Социалистический Республик тыгай край-шамычгыч ышталтын: Алтайский, Дальне-Восточный, Краснодарский, Красноярский, Орджоникидзевский; область-шамыч: Архангельский, Вологодский, Воронежский Горьковский, Ивановский, Иркутский, Калининский, Кировский, Куйбышевский, Курский, Ленинградский, Московский, Мурманский, Ново-Сибирский, Омский, Оренбургский, Орловский, Ростовский, Рязанский, Саратовский, Свердловский, Смоленский, Сталинградский, Тамбовский, Тульский, Челябинский, Читинский, Ярославский; автономный советский социалистический республик-шамыч: Татарский, Башкирский, Бурят-Монгольский, Дагестанский, Кабардино-Балкарский, Калмыцкий, Карельский, Коми, Крымский, Марийский, Мордовский, Немцев-Поволжья, Северо-Осетинский, Удмурдский, Чечено-Ингушский, Чувашский, Якутский; автономный область-шамыч: Адыгейский. Еврейский, Карачаевский, Ойротский, Хакаский, Черкеский".

2. СССР Конституцийын 70,77 ден 83 статьялашкыже вашталтыш дене келшышын СРФСР Конституцийын тыгай статьялашкыже вашталтышым пурташ:

47 статьяште „внутренний торговльо" мут-шамычым „торговльо" мут дене вашталташ; „СССР заготовко комитетын уполномоченныйже" мут-шамычым исключитлаш;

54, 92, 96 ден 99 статьялаште „внутренний торговльо" мут-шамычым „торговльо" мут дене вашталташ;

69 статьяште „внутренний торговльо" мут-шамычым „торговльо" мут дене да „заготовко комитетын уполномоченныйже" мут-шамычым „СССР заготовко калык комиссариатын уполномоченныйже мут-шамыч дене вашталташ;

93 статьяште „заготовко комитет краевой (областной) шемер депутат советшамыч пелен шкенжын уполномоченныйже-шамычым назначатла" мут-шамычым исключитлаш".

17 июльышто 1 шагатлан Сессий РСФСР Верховный Совет Мандатный Комиссийын докладшым колыштеш. РСФСР Верховный Совет председатель депутат А. А. Жданов мутым Мандатный Комиссий председательлан—Ярославский область, Галичский избирательный округ деч депутат А. И. Шахурин йолташлан пуа.

Докладчик увертара: Центральный избирательный комиссийын пумо чыла избирательный документым да РСФСР Верховный Советыш сайлышашлан материал-шамычым, посна кажне депутатлан, Мандатный Комиссий терген. Тидын дене установитлыме: чыла 727 избирательный округышто РСФСР Верховный Советыш депутат-шамычым сайлымаш „РСФСР Конституций ден „РСФСР Верховный Советыш сайлыме нерген Положений" негызеш да тичмашын келшышын эртаралтын. Ик округыштат сайлымашым кассироватлашлан нимогай оснований уке. Избирательный округлаштат, тугак Центральный избирательный комиссийыштат нимогай вуйшиймаш ден заявлений уке.

Докладыште ончыктымо пеш интересный цифр-шамыч РСФСР Верховный Советын составшым раш характеризироватлат. Коммунист ден беспартийный-шамыч сталинский блокын избранникше-шамыч коклаште—ВКП(б)-н 568 членже да 159 беспартийный.

— Тиде,—манеш сово кырымаш дене Шахурин йолташ,—советский калыкын большевистский партий дек мучашдыме доверийже нерген, Ленин-Сталин пашалан преданностьым нерген, коммунист ден беспартийне-шамыч блокын пенгыде улмыжо нерген ончыкта.

(Мучашыже 4-ше могрышто луд).

Марийский АССР Верховный Советын Первой Сессийжым ӱжмӧ нерген

Марийский АССР Исполнительный Комитет Президиумын пунчалже

Марийский АССР Исполнительный Комитет Президиум Марийский АССР Конституцийын 36 статьяже почеш **пунчалеш:**

Марийский Автономный Советский Социалистический Республик Верховный Советын Первой Сессийжым 1938 ий 26 июльышто Йошкар-Олаш ӱжаш.

Марийский АССР Исполнительный Комитет Председательын заместительже—Шишкин.

Марийский АССР Исполнительный Комитет секретарь—Кукин.

Йошкар-Ола 1938 ий 17 июль.

122

ВКП(б) Обкомын отчетный докладше почеш XVII Марийский областной партийный конференцийын резолюцийже гыч

ВКП(б) Марийский областной комитетын пашаже нерген Архипов йолташын отчетный докладшым колыштмек да каҥашен налмек, XVII Марийский областной партийный конференций ВКП(б) обкомын политический линийжым правильныйлан, практический пашажым удовлетворительныйлан шотла.

XVI областной партийный конференций деч вара эртыше ийыште ВКП(б) ЦК февральско-мартовский Пленумын исторический решенийже-шамыч дене да Сталин йолташын ончыктымыжо дене вооружитлалтше Марийский партийный оргвнизаций шке партийный радамжым фашизмын троцкистско-бухаринский ден буржуазно-националистический агентше-шамыч деч эрыктыме шотышто, нунын тушман пашаштым пытарыме шотышто да вуйлатыме пашашке Ленин-Сталин партий пашалан мучкак преданне партийный ден непартийный большевик-шамычын у кадрыштым выдвигатлыме шотышто кугу пашам ыштен.

Мемнан элын политический илышыштыже поворот лиймылан кӧра партийный пашам перестраиватлен, Марийский областной партийный организаций шемер-шамычын кумда массышт дене партийный организацийын живой кыл кучымашыжым пеҥгыдемдымаште да цеметироватлымаште ятыр кугу сеҥымаш-шамычым ыштен. Тидыже СССР Верховный Советыш сайлымашке да РСФСР ден Марийский АССР Верховный Советлашке сайлымаште коммунист ден беспартийный-шамыч сталинский блокын сеҥымаштыже пеш раш ончыкталтын.

Эртыше ийын эн важный итогшылан вуйлатыме пашашке у большевистский кадрым лӱдде да кумдан выдвигатлымаш шотлалтеш. Отчетно жапыште вуйлатыме пашашке 400 еҥым выдвигатлыме. Отчетно-сайлымаш партийный погынымаш ден конференций-шамычын итогышт ончыктышт: у кадр-шамыч шкеныштын паша ыштыме ятыр кӱчык жапыште ӱлычын тергымашым кучен кертыныт, большевистский вуйлатымаш искусство дене да пашан ленинско-сталинский стильже дене успешно овладеватлаш тӱҥалыныт.

Калыкын тушманже-шамычым разоблачитлыме шотышто ыштыме пашалан кӧра, массе дене кылым пеҥгыдемдымылан да вуйлатыме пашашке у кадрым выдвигатлымылан кӧра Марийский партийный организаций эртыше ийыште озанлык ден культурный строительствыште ятыр кугу сеҥымаш-шамычым ыштен.

Республикын промышленный предприятийже-шамыч шке пашаштым саемденыт да нунын кокла гыч шукынжо 1938 ийыште пелияш производственный программым срок деч ончыч теменыт.

Ял озанлык шотышто — машинизаций пашаште, социалистический животноводство кушмаште, колхозный пасун урожайностьшым нӧлтымаште да колхоз ден колхозник-шамычын доходыштым кугемдымаште у сеҥымаш-шамычым ыштыме.

Чыла нине сеҥымаш-шамыч партийный массын кушшо идейно-политический уровеньже нерген,- большевизм дене овладеватлыме шотышто коммунист-шамычын серьезный пашашт нерген, Марийский партийный организацийын единствожо да мемнан партий Ленинско-Сталинский Центральный Комитет ден Сталин йолташ йыр сплоченностьшо нерген ойлат.

Республикыште промышленность пашан, ял озанлыкын да культурный строительствын состояниже ончыкта: ВКП(б) ЦК февральско-мартовский Пленумын решенийжым да Сталин йолташын исторический указанийжым Марийский партийный организаций але шуктен огыл. Троцкистско-бухаринский ден буржуазно-националистический нечистым йӧршешак шалатыме, нунын тушман пашашт последствийым пытарыме шотышто кугу, напряженный пашам ыштымаш шога.

Сталин йолташын указанийжым ик минутланат мондаш ок лий:

„Капиталистический окружений лийын шогымо годым, иностранный государстве агент-шамычын мемнан тылыш колтымо вредитель, шпион, диверсант ден пуштедыше - шамыч мемнан дене лиедаш тӱҥалыт.

Чыла тидын нерген мемнан партийный йолташ-шамыч монденыт да, тидын нерген монден, расплохеш верешталтыныт".

ВКП(б) ЦК январский Пленумын решенийже-шамычымат партийный организаций неудовлетворительне шуктен шога. Тидын нерген тудо факт ончыкта: Пленумын решенийже деч вара партий гыч коммунист-шамычым необоснованно луктедымаш лиеден.

Партийный конференций палемда: ВКП(б) ЦК февральско-мартовский Пленумын пунчалже - шамычым умбакыже чакныде шуктен шогымаш, партийно-организационный ден партийно-политический пашам утларак кӱкшӧ идейно-политический уровеньыш нӧлтымаш, калык тушман-шамычым йӧршешак куклен пытарымаш, нунын тушман пашашт последствийым утларак решительне пытарымаш, у кадрым умбакыжат выдвигатлымаш социалистический строительствын чыла областьлаштыжат умбакыже сеҥымашым ыштышаш основа лийын шога.

Тиде задачым партийный организаций кӧ улмым ончыде партийный организацийыште пӱсӧ, действенный большевистский критике ден самокритикым шарыме условийыште гына успешне шутен кертеш. Критике ден самокритике партийный пашан да партийный вуйлатымашын тӱҥ методшо лийшаш. Тидын годым партийный организацийыште але эше лийын шогышо подхалимстве ден угодничестве койыш ваштареш эн решительне кучедалаш кӱлеш.

* * *

Партийный конференций палемда: промышленность пашаште кугу ситыдымаш-шамычын улмышт (лукмо продукцийын качествыже верч да шке акым волтымаш верч большевистский кучедалмаш укелык, стахановский движенийын эркын кушмыжо, риковский ден кустарный промышленностьын да, утларакше, чодра промышленностьын начар состоянийышт, производство техникым овладеватлышаш верч лушкыдын кучедалмаш, кадрым начар погымаш да куштен шогымаш) тидын нерген ончыкта — шуко озанлык ден партийный организаций-шамыч „озанлык сеҥымаш-шамычын шкешт, нунын пеҥгыдылыкышт да кужылыкышт пӱтынек да тичмашынак партийно-организационный ден партийно-политический пашан успехше деч зависитлат, тиде условий деч посна озанлык сеҥымаш-шамыч ошма ӱмбалан ыштыме гай лийын кертыт" манын Сталин йолташын ончыктымыжым умлен огытыл.

Областной партийный конференций чыла озанлык ден партийный организаций-шамыч деч 1938 ийысе промышленность государственный планым количественный дене велэ огыл, но качественный показатель денат тӱрыс темаш требоватла. Конференций ВКП(б) обком деч кокымышо пелийыште Марийский бумажный комбинатын первой, тугак кокымшо черетышмат эксплоатацийыш колтымым да освоитлымым обеспечитлаш требоватла.

Риковский ден кустарный промышленностьым умбакыже виягдымын пеш кугу значенийжым шотыш налын, конференций риковский ден кустарный промышленностьым утларак писын шараш да нунын паша качествыштым саемдаш обеспечиватлыше кӱлеш мерым ышташ партий обкомым обязыватла.

Конференций чодра промышленностьысо озанлык вуйлатыше-шамыч деч да партийный организаций-шамыч деч—чодра промышленностьышто вредительствын последствийым вашкерак пытараш, большевистский порядкым ышташ да чодра ямдылыме, чодра шупшыктымо да сплав эртарыме государственный планым тӱрыс шукташ требоватла.

Ий еда 7-8 миллиард пуд киндым ыштыме нерген Сталин йолташын ончыктымыжо, „Долгунец йытын муш ден нӧшмӧ урожайностьым нӧлталме да качествыжым саемдыме шотышто мероприятий-шамыч нерген", „Колхозла гыч колхозник - шамыч лукмашым чарыме нерген", „Колхозлаште доходым йоҥгылыш пайлыме нерген" ВКП(б) ЦК ден СНК-ын пунчалже-шамыч ял озанлык шотышто боевой паша программе лийшаш улыт. Сталин йолташын ончыктымыжым да нине важне пунчал-шамычым шуктен, чакныде илышыш пуртен шоген, партийный организаций, совет ден мланде орган-шамыч колхоз-шамычым организационно-озанлык пеҥгыдемдыме пашаште, колхозный пашан кӱкшӧ производительностьшым нӧлталмаште, стахановский движенийым умбакыже шарыме да колхоз - шамычын чыла культур шотышто, утларакше, йытын, кыне ден клевер шотышто эше утларак кӱкшӧ урожайым налме пашаште у сеҥымаш-шамычым ыштышаш улыт.

Конференций партий обком деч посна колхоз ден МТС-ын пашаштышт организационный растущенностьым эн писын пытараш, машинно-тракторный паркым тичмашынак освоитлымым шукташ требоватла. Чумыр партийный организацийын вниманийже урожай погымылан ямдылалтмашке да тудым йомдарымаш деч посна погымым эртарымашке, государственный хлебопоставкым, МТС натуроплатым да тугак чыла моло государственный обязательствым шуктымашке чумыралтшаш.

Конференций чыла партийный ден советский организаций деч требоватла: животноводствым шарыме государственный планым тӱрыс темаш, колхозник-шамыч коклаште ушкалдымылыкым пытараш да фермылаште пашам тыгге организоватлаш, нуно чыланат доходым пушо колхозный ферме лийышт.

Колхозлаште имне-шамычын эреак шагалем толмыштым шотыш налын, имне - шамыч шотым аралымаш верч массовый пашам шараш партийный организаций ден совет-шамычлан кӱшташ.

Племенной животноводствым шарымашке да волык урлыкым саемдымашке поснак ончалман.

Конференций партий областной комитетым да чыла партийный ден советский организацийым обязыватла: „Единоличный озанлык шотышто налог да моло обязательстве-шамыч нерген" ВКП(б) ЦК ден Совнаркомын пунчалмыштым строго шукташ, да посна партийный организаций-шамычын единоличный озанлык - шамычлан привилегированный условийым ыштымашке виктаралтше правооппортунистический практикыштым мучашыш шумешкак пытараш. Конференций советский организаций - шамычым обязыватла: единоличник-шамыч деч закон почеш налатлтшаш чыла недоимкым взыскатлаш да массовый пашам шарыме нергызеш единоличник-шамычым колхозлашке шупшаш.

Мланде органлашке эн сай, Ленин-Сталин партийлан преданный кадр-шамычым подбиратлымаш да ял озанлыкым вуйлатымаште партийын осудитлыме, йӧрдымо, канцелярско-бюрократический метод-шамычым пытарымаш—колхоз-шамычым вуйлатымым саемдымашын да ял озанлыкыште вредительствын последствийым пытарымашын эн важне условийже лийын шогат.

Конференций партийный, советский ден профсоюзный организаций - шамыч ончылан боевой задачым шында—1938 ийыште жилищно коммунальный ден културно-бытовой строительстве планым темаш; строительный пашан кӱкшӧ качествыжым да нуным механизироватлымым, строительствын шке акшым волтымым шукташ.

Тидын дене пырляк конференций республиканский центрым, ола ден район центр - шамычым благоустроитлымашке поснак ончаш, ола ден районный центр - шамычым селаште социалистический культурым шарыше очаг ден рассадникым ышташ партий обкомым обязыватла.

Конверенций торгайыше организаций-шамыч системыште большевистский порядкым ышташ партий обкомлан поручатла. Вредительствын последствийжым эн писын пытарымым обеспечитлаш, торгайыше организаций-шамычын честный, терген налме кадр-шамыч дене пеҥгыдемдаш.

Марийский республикын советше-шамыч эшеат палынак неудовлетворительне ыштат. Совет-шамычым вуйлалтымашке логалше ка-

(Мучаш 3-шо могырышто)

ВКП(б) Обкомын отчетный докладше почеш XVII Марийский областной партийный конференцийын резолюцийже гыч

(Умбакыже)

лык тушман-шамыч совет-шамычын массовый пашаштым чыла тӱрлын шалатеныт, тидлан верчак секций ден депутатский групп-шамыч путырак лушкыдын ыштат, шемер-шамычын вуйшиймаш ден йодмашышт дек чуткий ончымаш уке. Конференций партий областной комитет ден чыла партийный организацийым обязыватла: совет-шамыч шотышто партийный вуйлатымым саемдаш, секций, депутатский групп-шамычын пашаштым организоватлаш, совет-шамычын массе дене кыл кучымыштым пеҥгыдемдаш да шемер-шамычын вуйшиймашышт ден йодмашыштым чуткo колышташ.

Республикыште профсоюзный организаций-шамыч неудовлетворительне ыштат. Конференций профсоюз-шамыч шотышто партийный вуйлатымым пеҥгыдемдаш, профсоюзный организацийлашке терген налме кадрым подбиратлаш партий обкомым обязыватла. Профсоюзный организаций-шамычын вниманийыштым паша дисциплиным пеҥгыдемдымашке, промышленностьышто, ял озанлык ден культурный фронтышто массовый стахановский движенийым шарымашке, ыштен лукталтше продукцийын качествыже верч кучедалмашке, шемер-шамычым культурный да йӱла шотышто обслуживатлымашке чумыраш.

Профсоюзный организаций-шамычын вниманийыштым производственный совещанийын пашашкышт, изобретатель-шамыч дене ыштыме да производствым рационализироватлыме пашашке чумыраш кӱлеш. Производственный совещаний-шамычын пашаштым восстановитлаш да нуным регулярне погымым шукташ кӱлеш.

Тушман элемент-шамыч деч эрыктaлтмаште да вредительствын последствийжым пытарымаште суд ден прокуратур орган-шамычын лушкыдо пашаштым палемден, конференций суд ден прокуратурым тушман элемент-шамыч деч эрыкташ решительный мерым ышташ да нуным терген налме кадр дене пеҥгыдемдаш ВКП(б) обкомлан поручатла.

Конференций тӱҥалтыш ден кыдалаш школ-шамычым ВКП(б) ЦК ден СССР Ушем Совнаркомын пунчалмышт негызеш пеҥгыдемдыме шотышто тӱҥалме пашам умбакыжым ышташ ВКП(б) обкомлан поручатла.

Калык тувыктымо орган-шамычым тушман элемент-шамыч деч писынрак эрыкташ да вредительствын последствийжым пытараш. Учитель-шамычым политически воспитатлымым да нунын производственный квалификацийыштым нӧлталым вияндаш. Йоча-шамычым коммунистически воспитатлымашым школ пашан тӱҥышкыжӧ шындаш. Школлаште неуспеваемостьым, ик классеш кок ийлан кодымашым пытараш.

Руш огыл школлаште руш йылмым туныктымашке вниманийым ышташ.

Партийный конференций ВКП(б) обкомым обязыватла: неграмотностьым пытарыме пашам лишыл жапыште шукташ да малограмотностьым пытарыме шотышто пашам контролироватлаш.

Конференций республикыште высший учебный заведений да научно-иследовательский пашаште партийный вуйлатымым саемдаш ВКП(б) обком деч требоватла.

Партийный организаций ден калык туныктымо орган-шамычын вниманийыштым самодеятельный кружок-шамычым, театрым, кино ден радиом шарымашке чумыраш кӱлеш.

Республикыште здравоохранений паша неудовлетворительне шындалтын. Вредительствын последствийже эркын пытаралтеш. Конференций республикыште здравоохранений пашам вож гычак саемдымашке поснак ончалаш ВКП(б) обком ден чыла партийный организаций деч требоватла. Лечебный учреждений-шамычым квалифицированный врач-шамыч да средний медицинский персонал дене укомплектоватлаш; медицинский пашаен-шамычын политический ден деловой квалификацийыштым нӧлталмашке пижаш; калык коклаште профилактический пашам кумдан шараш, трахом ден зоб чер ваштареш кучедалмашке поснак вниманийым ышташ.

Международный положенийын пӱсеммыже да сар шучкылыкын кушкын толмыжо, тугак Осоавиахимым чыла йӧн дене пеҥгыдемдыме нерген Сталин йолташын исторический указанийже партий обком деч да чыла партийный ден комсомольский организаций деч республикыште оборонный пашам виянгдымым требоватлат. Конференций партий обкомым обязыватла: Осоавиахимын пашажым саемдаш, физический культурын чыла формыжым шарымашке, тугак моло добровольный общество-шамычын пашашкышт поснак вниманийым ышташ.

Шемер шамычын политический активностьышт кушмашыже кажне коммунист деч социалистический строительствын чыла участкыштыжат тудын авангардный рольжым нӧлталмым требоватла. Тиде чылажат кажне коммунист дене пашам поснак ыштымым требоватла. Конференций посна коммунист дене паша ыштымым чыла партийный организацийын паша тӱҥышкыжт шындаш партийный организаций-шамычым обязыватла.

Партийный погынымаш-шамыч коммунистым политически воспитатлыме да большевистски закалитлыме школ лийын шогат. Конференций партий обком ден чыла партийный организацийым обязыватла: партийный погынымаш-шамычым ямдылыме ден эртарыме пашам саемдаш, партийный пашан эн сай опытшым обобщитлаш, партийный погынымашлаште практический порядкысе вопрос-шамычым велӧ огыл, но внутренний ден международный положений вопрос-шамычымат обсуждатлаш.

Конференций партий обком да чыла партийный организаций деч первичный партийный организаций-шамычым, кандидатский групп ден сочувствующий-шамычым вуйлалтымашым решительне саемдаш требоватла. Первичный организаций-шамычым кажне организацийын конкретный особенностьшым шотыш налын вуйлалташ кӱлеш, тидын годым кажне первичный организацийын шемер-шамыч кумда массе дене чоткыдын кылдалт шогышо коммунист-шамычын боевой коллективше лийын шогымыжым шуктыман.

Конференций обком ден чыла партийный организацийым руководящий партийный, советский ден озанлык пашашке у кадрым, утларакшым ӱдрамаш-шамычым эше смелынрак выдвигатлаш обязыватла. Нине кадр-шамычын пашан Ленинско Сталинский стильже дене овладеватлаш туныкташ.

ВКП(б) ЦК январский Пленумын пунчалже - шамыч дене строго руководствоватлен, конференций партий обком деч да партийный организаций-шамыч деч ВКП(б) радам гыч честный да партийлан преданный коммунист-шамычым лукмо годым ыштыме чыла йоҥылышым кызытак тӧрлаташ да клеветник-шамычым эн решительне наказатлаш требоватла. Партий обком партийный руководитель шамычым партий член шамыч дек чутко да внимательный ончымаш духеш воспитатлен шогышаш.

Конференций партийный организацийын йӧршешак неудовлетворительне кушмашыжым палемда да ВКП(б) обком ден чыла партийный организацийлан партийыш эн сай, партийлан преданный да пашаште терген налме еҥ-шамычым приниматлаш поручатла. Партийыш у членым приниматлыме нерген ВКП(б) ЦК-н пунчалжым строго шуктен шоген, партийный организаций - шамыч партийный организацийын кушмашыже пашаште самотекым пытарыш да партийышке комсомолец, пашазе, тракторист, колхозник, стахановец-шамыч да интеллигенций кокла гыч эн сай еҥым активне ойырен налмым организоватлышаш улыт. Конференций партийыш пуртымо нерген материалым ончымаште да партийыш угыч пуртымо - шамычлан партийный документым оформитлымаште обкомын, райком-шамыч ден первичный партийный организаций-шамычын пашам чыташ лийдымынак шӱйымым палемда.

Агитационно - массовый паша шотышто конференций партий обкомым да партийный организаций-шамычым агитационный пашан размахше ден качествыжым волташ огыл обязыватла. Ойырымо агитатор-шамыч дене пашам эреак ышташ да нунын идейно-политический уровеньыштым нӧлтен шогаш.

Кадр-шамычым политически воспитатлымаш, нуным большевизм дене вооружитлымаш чыла партийный организацийын эн важне политический задачыже лийын шога. Конференций партий обком да чыла партийный организаций деч партийный просвещенийын качествыжым решительне саемдымым требоватла. Пропагандистский пашалан эн сай, терген налме кадр-шамычым ойырен налаш, нунын дене пашам эреак ышташ, партийный активын политический тунеммашыжым, пропагандист, инструктор, первичный партийный организаций руководитель-шамыч ямдылымым да переподготовкым организоватлаш.

Конференций комсомол шотышто партийный вуйлатымашым виянгдаш партий обкомлан да чыла партийный организацийлан поручатла. Партийный организационный вопрос-шамычым разрешитлымаште да утларакшым молодежь ден йоча-шамычым коммунистический воспитатлымаште эреак полшен шогышаш улыт. Поснак комсомолец-шамычын революционный бдительностьыштым нӧлталмашке да комсомолыш угыч пуртымо-шамыч коклаште пашам ыштымашке вниманийым ыштыман.

Конференций республиканский ден районный газет-шамычым шке страницешышт партийный пашан опытыштым кумданрак ончыкташ; рабселькор-шамыч дене пашам сайрак ышташ, рабселькор - шамычын тунеммашыштым организоватлаш; газетыште участвоватлашлан промышленность ден ял озанлыкысе эн сай ончыл стахановец-шамычым шупшаш; районный ден пырдыж газет-шамычын вуйлатымым виянгдаш обязыватла.

* * *

Рвезе Марийский республикысе большевик-шамыч партийный организаций ончылан шындыме задаче-шамычым успешне шуктат, шкеныштын революционный бдительностьышым эше утларак кӱшкӧ нӧлтат да троцкистско - бухаринский ден буржуазно-националистический нечистьым мучашыш шумешкак пытарат манын, вредительствын последствийжым пытарымашке боевойын пижыт да шке радамыштым мемнан партий Ленинско-Сталинский Центральный Комитет йыр, Сталин йолташ йыр эше чоткыдын чумырат манын, 17-ше Марийский областной партийный конференций пеҥгыдын ӱшанымыжым выражатла.

„Москва“ самолетын экипажшым наградитлыме нерген СССР Верховный Совет Президиумын

УКАЗШЕ

Москва—Владивосток маршрут дене торашке нигушак шичде героический перелетым шуктымо верч да тидын годым пеш кугу мужество ден мастерством ончыктымо верч

1. Коккинаки Владимир Константинович йолташлан—„Москва“ самолет экипажын командиржылан,

Бряндинский Александр Матвеевич йолташлан—„Москва“ самолетын штурманжылан, Совет Ушем Герой званийым присвоитлаш да „Совет Ушем Герой званий нерген положений“ почеш Ленин орденым вручитлаш.

2. Перелет участник-шамычлан В. К. Коккинаки ден А. М. Бряндинский йолташ-шамычлан 25 тӱжем теҥге дене единовременный окса наградым пуаш.

СССР Верховный Совет Президиум председатель—М. Калинин.

СССР Верховный Совет Президиум секретарь—А. Горкин.

Москва, Кремль.
1938 ий 17 июль.

123

Первой созыв РСФСР Верховный Советын Первой Сессийже

МУЧАШ

Депутат-шамыч коклаште—339 пашазе, 195 кресаньык, 193 служышо да советский интеллегенцийын представительже. Российский Федерацийын калыкше-шамыч шке властьшын Верховный органышкыже эн сай эрге ден ӱдыржӧшамычым— промышленностьын, транспортын знатный стахановецшытым, ял озанлык мастар-шамычым Йошкар Армий ден Военно-Теҥгыз Флот боец, командир, комиссар ден политработник-шамычым, ученый, инженер, врач, учитель, поэт, писатель да искусство деятель-шамычым сайленыт.

РСФСР Верховный Советын первой депутатше нерген, пӱтынь калыкын избранникше Сталин йолташ нерген докладчикын ойлымыжо годым залыште рӱжге сово кырымаш тарвана.

Депутат **М. В. Сарычеван** ыштыме предложенийже почеш, РСФСР Верховный Совет Мандатный Комиссийын докладше почеш тыгай пунчалым приниматла:

„Мандатный Комиссийын докладшым колыштмек, Российский Советский Федеративный Социалистический Республикын Верховный Советше пунчалеш:

1. Чыла 727 избирательный округышто сайлыме да РСФСР Верховный Советыш сайлымашлан Центральный избирательный комиссийын регистрироватлыме Российский Советский Федеративный Социалистический Республик Верховный Совет депутат-шамычын п о л н о м о ч ийыштым правильныйлан шотлымо нерген Мандатный Комиссийын докладшым пеҥгыдемдаш.

2. Российский Советский Федеративный Социалистический Республик Верховный Советыш сайлымашлан Центральный избирательный комиссийын пашажым пытаралтмылан шотлаш".

Мандатный Комиссийын докладше почеш пунчалым приниматлыме деч вара РСФСР Верховный Совет депутат шамычлан депутатс к и й обязанностьыштым шуктымо дене кылдалтше расходым возместитлыме нерген вопросым ончымашке кусна. Депутат **И. А. Власовын** предложенийже почеш РСФСР Верховный Совет тыгай пунчалым приниматла:

„1. РСФСР Верховный Совет депутат - шамычлан д е п у т а т с к и й обязанностьыштым шуктымо дене кылдалтше расходым возместитлаш кажне тылзылан 600 теҥгем установитлаш.

2. РСФСР Верховный Советын Сессийже жаплан депутат - шамычын расходыштым возместитлашлан 100 теҥге суточныйым установитлаш.

3. РСФСР Верховный Совет депутат- ш а м ы ч л а н РСФСР-се чыла кӱртньӧ корно ден вӱд корнышто бесплатне кошташ правалан постоянный билетым установитлаш.

4. Депутат-шамыч дене кыл кучымо шотышто расходлан да представительствылан талукышто 150 тӱжем теҥгем РСФСР Верховный Совет председателын разпоряженийышкыже колташ РСФСР Верховный Совет Президиумын сметыштыже ончыкташ".

Тидын дене РСФСР Верховный Совет первой Сессийын кумышо заседанийже петырна.

Сталинский маршрут дене чоҥештымылан 22 июльышто кок ий темеш

1936 ийыште летчик-шамыч В. П. Чкалов, Г. Ф. Байдуков йолташмыт да штурман А. В. Беляков йолташ **Сталин** йолташын заданьыже почеш йошкар шулдыран кугу самолет дене Москва гыч Петропавловск на Камчатке маршрут дене вигужак шичде чоҥештеныт.

20 июльышто Чкалов, Байдуков да Беляков йолташмыт Москва гыч самолет дене чоҥештен каеныт, а 17 шагат гыч Совет Ушемын Земля Франца-Иосифа лӱман ен мӱндыр северный остров-шамыч деке шуыныт. Эрдене 21 июльышто Северный Якутия ӱмбач чоҥештен эртеныт. 22 июльышто—Петропавловск на Камчаткыш, а кастене уже Дальный Востокын Удд лӱман изи островешыже (кызыт Чкалов остров маналтеш) Чкалов йолташын вуйлатыме йошкар шулдыран самолет волен шинчын. Чылаже 56 шагатат 20 минут жапыште вигужак шичде 9 тӱжем 374 километрым чоҥештыме.

Чоҥештыме годым геройский экипажлан пеш шуко нелым сеҥаш верештын. Чоҥештыме маршрутышто кугу йӱр, тале мардеж, пич-пич пылан вер да кугу курыкла лиеден. Туге гынат, советский отважный летчик-шамыч Сталин йолташын задачыжым чаплын шуктеныт.

Кугу да неле задачым чаплын шуктымылан правительстве Чкалов, Байдуков да Беляков йолташмытым **Ленин Орден** дене наградитлен да **Совэт Ушем Герой** лӱмым пуен.

29 октябрьыште Ленинско-Сталинский комсомолын XX-шо идалыкше

Комбайн да трактор дене пашам отлично ышташ тӱҥалына

Шернур район Казанский МТС-ысе комсомолец ден молодежь-шамыч Звенига район Тельман лӱмеш колхозысо комсомолец ден молодежь-шамычын да Сталин лӱм Автозаводысо комсомолец да молодежь-шамычын обращенийыштым общий погынымашеш обсудитлымек, нунын ӱжмашышт дене единодушно келшеныт. Погынымашеш тыгай решенийым лукмо:

„Ме Казанский МТС-ын комсомолецше да молодежшо-шамыч Тельман лӱмеш колхозысо да Сталин лӱмеш Автозаводысо комсомолец да молодежь-шамычын ӱжмашыштым саламлена да меат нунын дек ушнена.

Ленинско-С т а л и н с к и й комсомолын XX-шо идалыкшым кажне участкыште паша нормым утыж дене вашлияш мутым пуэна.

Социалистический соревнованийым эшеат кумдан шарена, тенийсе чапле урожайым эн кӱчык жапыште да йомдарыде поген налына. Мланна пумо машинам честным аралена, техникым эше сайынрак палаш тыршена.

Комсомолец да несоюзный молодежь коклаште политический воспитанийым тӱҥ верыш шындена. Оборонный пашам виянгдена, мемнан кажный комсомолец ПВХО да I ступень „Ворошиловский стрелок" значеклан лиеш.

Мемнан семынак ышташ Шернур МТС-се комсомолец да молодежь-шамычым ӱжына.

Казанский МТС-ын комсомолецше да молодежшо-шамыч: Пиваршев П. И., Петрова А. П., Мурзин О. А., Попов А. З., Горбачева Л. С., Шамов И. С., Мамаев Н. Р., Шабыкова Е. К., Михайлова Е. М., Патрушева, Пигазина, Шабыков, Новоселов М. Я. да молат.

Саламлат

Шернур район, „У койСола", „Йошкар-Шӱдыр", „У Кече", „У Ял" колхозласе комсомольский организаций-шамыч Москва оласе Сталин йолташ лӱмеш Автозаводысо самырык специалист-шамычын комсомолын XX-шо идалыкше лӱмеш родина-авалан подаркым ямдылаш ӱжын возымо письмаштым саламлен вашлийыч.

Нине организацийласе комсомолец-шамыч тыгакак Звенига район, Тельман йолташ лӱмеш колхозысо комсомолец ден молодежьшамычын письмаштым лончылышт. Лончылымаште несоюзный молодежь-шамычат участвоватленыт.

„Совет" колхозысо комсомолец ден молодежь-шамыч Ленинско-Сталинский комсомолын XX-шо идалыкшылан тыгай паша-шамычым шукташ обязательствым налыныт: уборкым кӱчык жапыште да йомдарыде эртараш; Осоавиахим пашам вож гычак саемден колташ; „Против воздушно химической обороны" значоклан нормым сдатлаш—10 еҥым, „ГСО" значоклан 10 еҥым, „Ворошиловский стрелок" значоклан—7 еҥым йамдылаш—Нине налме обязательстве-шамычым шуктышаш верч пашам тӱҥалме.

Эрский Г.

САДОВИН „ОК ЯРСЕ"

„Йошкар шӱдыр" колхоз пеленсе комсомольский организацийыште (У-Тор'ял район) политзанятий огеш эртаралт, комсомольский погынымаш май тылзе деч вара лийын огыл. Комсорг ден пропагандист пашам Садовин йолташ ыштен шога. Комсомолец-шамыч тудын деч политзанятийым эртараш требоватлат гынат, „мый ом ярсе вет",—веле манеш.

В. Комсомолец.

Молан Шернур ВЛКСМ райком секретарь Пекпаев йолташым паша гыч сниматлыме

Шернур ВЛКСМ райкомын пашажым май тылызыште, ВЛКСМ Обком обследоватлен ыле. Обследоватлыме годым политик тунеммаште, пионер пашаште, комсомолыш пуртымо да внутрисоюзный пашаште, тыгак моло шотыштат шуко ситыдымашым чарашке лукмо. Нине ончыктымо кугу ситыдымашым кӱчык жапыште пытараш манын кӱштымӧ ыле. Но тиде ончыктымым кок тылзе коклаште ВЛКСМ райком бюро да тудын секретарьже Пекпаев йолташ илышыш пуртен шогаш, комсомол пашам решительне саемдаш пижын огытыл.

14 июльышто Шернур ВЛКСМ райкомын 5-ше пленумжо эртыш. Тиде пленумышто ВЛКСМ Обком бюорон, Шернур ВЛКСМ райком секретарь Пекпаевым ВЛКСМ Обкомын обследованьыже почеш шуктыдымо предложенийым шуктыдымыжлан да критик ден самокритикым пызыраш тӧчымыжлан секретарь паша гыч сниматлаш единогласно пеҥгыдемдыш да райком бюро член гыч лукто.

Пленумышто выступатлыше-шамыч ВЛКСМ Обком бюорон пунчалжым Пекпаевым паша гыч сниматлымым чынлан шотлышт да посна комсомольский организаций ден комсомолец-шамычын пашаштышт улшо ситыдымашыштым критиковатлышт.

Комсомольский организацийлаште политик тунеммашым пеш начарын шындыме. Кызыт посна политкружокышто сезонность настроений озалана. Теве пропагандист-шамыч; Макматов—„У корно", Тупанова—„Тумер", Чендемеров—Орехово, К у ж н у р о в—„Мӱкш", Веткин—МТС-ын 3-шо бригадыштыже, Тимин—2-шо бригадыштыже, Орзаев (коммунист) „Онар" да моло посна комсомольс к и й организацийлаштат май тылзе деч вара ик занятийымат эртарен огытыл.

Комсомолыш пуртымаш пеш начарын кая. ВЛКСМ райкомышто 40 йодмаш ончыде кия. Тиде йодмаш кокла гыч декабрь 1937 ий гычак Иванова Еленан, Григорьев Степанын, Пиваршев Сергейын да молынат йодмашышт февраль тылзе гыч ончыде кия. июль тылзыште комсомолыш 6 еҥым гына пуртымо. Тиде факт ВЛКСМ райкомын несоюзный молодежь деч кӱрылтмым ончыкта.

Критик ден самокритик ВЛКСМ бюро член гыч тӱҥалын первичный комсомольский организаций йотке лийын огыл.

Калык тушман кашакын вредительствын кодшыштым пеш эркын пытарен шогат. Теве „Трактор" колхозысо комсомольский организацийын секретарьжэ Зорин шога. Тудо пашам пеш начарын ышта, заем подписке ыштымашым кӱрлын, шкеже йӱын гына коштеш, нимогай пашам ок ыште.

Тыгай ситыдымаш-шамычым ВЛКСМ райком бюро да тудын секретарьже Пекпаев шинченыт гынат, большевик семын тӧрлаташ пижын огытыл.

ВКП(б) райком да посна первичный организаций-шамычат райкомоллан да первичный комсомольский организаций-шамычлан сидыдымын полшен шогеныт.

Пленум ВЛКСМ райком секретарь обязанностьым шуктышылан **Петров Ф. П.** йолташым пеҥгыдемдыш.

Г. М.

Отв. редактор— Г. М. ЭРСКИЙ.

Адрес редакции: Мар. АССР, г. Йошкар-Ола, Дом Советов, 4 этаж, комн. № 74, телефон № 90.

Упол. Главлита Мар. АССР А—706. Йошкар-Ола, 1-ая типография Маргосиздата.